

Verktyg som främjar åtgärder för grön infrastruktur

- för dig som vill bidra!

En sammanställning av rådgivningsmöjligheter och bidrag till att bevara, restaurera
eller stärka naturvärden för den gröna infrastrukturen

Framtagen 2019-04-23

Reviderad 2020-05-13

Innehåll

INLEDNING	4
KOMPETENSUTVECKLING OCH RÅDGIVNING	5
Information på myndigheters hemsidor	5
Länsstyrelsens rådgivning	5
Skogsstyrelsens rådgivning	5
Greppa Näringen	6
STATLIGA EKONOMISKA STÖD	7
Miljöinvesteringar	7
Miljöersättningar	7
Leader	7
Stöd för ädellövskogsbruk	7
Stöd för skogens miljövården	8
Stöd för kompetensutveckling (<i>inga nya utlysningar</i>)	8
Stöd för samarbete inom miljö (<i>inga nya utlysningar</i>)	8
Nokås – Natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen	8
LONA – Lokala naturvårdssatsningen	9
Bidrag för ideella miljöorganisationer	9
Statligt markåtkomstbidrag till kommuner för skydd av värdefull natur	9
Nya Komet	9
LIFE – EU:s finansieringsprogram för miljö- och klimatpolitik	10
Bidrag till kulturmiljövård	10
LOVA – Lokala vattenvårdsprojekt	10
Fiskeavgiftsmedel	10
Bidrag till friluftsliv	11
FONDER OCH STIFTELSE	12
Stiftelsen Alvins fond för fågelskydd	12
Svensk Våtmarksfond	12
Naturskyddsföreningens våtmarksfond	12
Naturskyddsföreningens miljöfond	12
Sportfiskarnas fiskevårdsfond	13
ABU Garcias fiskevårdsfond	13
Göte Borgströms stiftelse för fiske- och vattenvård	13

NATURVÅRDSVERKET

Verktyg som främjar åtgärder för grön infrastruktur

NATURVÅRDSVERKET

Inledning

För att uppmuntra och underlätta olika aktörer att bidra i åtgärdsarbetet för att främja grön infrastruktur finns olika verktyg. Dessa utgörs av ekonomiska stöd och rådgivning, som syftar till att bevara, restaurera eller stärka naturvärden i landskapet. De olika stödformerna kan bidra till att initiera och stärka genomförandet av åtgärdsförslag som är framtagna i de regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur. Varaktighet, syfte och förutsättningar skiljer sig åt mellan de olika stödformerna. Använd därför länkarna i denna sammanställning till stödens hemsidor för att få aktuell information.

Denna sammanställning är främst riktad till markägare, privatpersoner, företag, föreningar, kommuner och länsstyrelser och är en exempelsamling som inte gör anspråk på att vara en fullständig genomgång av alla tillgängliga stödformer. Sammanställningen kommer att revideras löpande.

Tänk på att:

- åtgärder som påverkar naturmiljön kan vara anmälnings- samråds- eller tillståndspliktig, rådfråga därför alltid din länsstyrelse, kommun eller Skogsstyrelsen i ett tidigt skede,
- påbörjade åtgärder för det mesta inte är stödberättigade (det går oftast inte att få bidrag i efterhand),
- statliga stöd generellt inte betalas ut till åtgärder som följer av skyldighet enligt lagstiftning (t.ex. genom föreläggande),
- beviljade bidrag inte innebär att åtgärden är tillåtlig (dvs. åtgärden måste följa lagstiftningen),
- en del statliga bidrag inte alltid går att kombinera med varandra,
- du måste ha rådighet över marken (dvs. vara markägare eller ha markägares tillåtelse) där åtgärder planeras att genomföras,
- de flesta ekonomiska stöd kräver en viss medfinansiering, vilket skapar incitament för kostnadseffektiva naturvårdsåtgärder,

Kompetensutveckling och rådgivning

Det är många gånger inte helt enkelt att veta vilka naturvårdsåtgärder som genererar bäst nytta, vilka typer av stöd som är möjliga att söka och vilket underlag som behöver ligga till grund för ansökan. Det finns även stöd att få i form av kompetensutveckling och rådgivning. Markägare har ofta stor kunskap om den egna marken och dess värden vilket kan bidra till dialogen vid rådgivningen.

Information på myndigheters hemsidor

De regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur som finns publicerade på länsstyrelsernas hemsidor är ett kunskaps- och planeringsunderlag som kan underlätta ställningstaganden och visa på var olika naturvårdsåtgärder gör bäst nytta i landskapet.

Många myndigheter arbetar med att ta fram olika vägledningar och annan information som kan vara till hjälp för den som vill bevara, restaurera eller stärka den biologisk mångfalden. Sådana vägledningar läggs ofta ut på myndigheternas hemsidor. Men det går även bra att ta direktkontakt berörd myndighet via till exempel telefon eller e-post.

Länsstyrelsens rådgivning

En del länsstyrelser erbjuder kompetensutveckling i form av kurser och rådgivning med syfte att stärka den biologiska mångfalden och för att synliggöra de kulturmiljöer som är kopplade till odlingslandskapet. Det finns bland annat rådgivning om skötsel av betesmarker, hamling och underhåll av diken. I områden där brist på betesdjur är en orsak till att markerna riskerar att växa igen finns betesförmedling, där markägare och djurägare (betesdjur) kan sammanföras med målet att öka kunskapen kring skötsel av ängs- och betesmarker. *Kontakta din länsstyrelse för mer information om vilken rådgivning som erbjuds.*

Skogsstyrelsens rådgivning

Skogsstyrelsen erbjuder rådgivning för skogsägare om hur ädellöv kan utvecklas på fastigheten, om vilka åtgärder som gynnar natur-, kultur- eller rekreationsvärden i skogen, om hyggesfritt skogsbruk eller kontinuitetsskogsbruk samt vilka av dessa åtgärder som är stödberättigade. Skogsstyrelsen har ca 80 regionala kontor och rådgivningen sker både på distans och i fält och utgår ofta från Skogsstyrelsens kännedom om regionala förhållanden. *För mer information besök [Skogsstyrelsens hemsida](#).*

Greppa Näringen

Greppa Näringen erbjuder kostnadsfri rådgivning på distans eller på plats hos lantbrukare i syfte att bl.a. bidra till en hållbar och lönsam tillväxt av lantbruksnäringen. Projektet drivs i samarbete mellan Jordbruksverket, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och länsstyrelserna och finansieras av Landsbygdsprogrammet. Det går att få gårdsanpassad rådgivning om exempelvis underhåll av diken, växtföljder, växtskydd, betesstrategi samt rådgivning kring skötsel, restaurering och anläggning av våtmarker. Rådgivningen kan, i kombination med markägarens kunskaper, bidra till att företag kan utvecklas på ett hållbart sätt. *För mer information besök Greppa Näringens [hemsida](#).*

Statliga ekonomiska stöd

Miljöinvesteringar

Jordbruksverket

Den som gör investeringar som gynnar miljön kan få ekonomiskt stöd. Det kan exempelvis vara engångsröjning av betesmark eller slåtteräng.

Miljöinvesteringsstöd riktar sig till myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, företag samt enskilda personer (beroende på åtgärd). Stöden betalas ut som fast ersättning per hektar eller som procentandel av de olika stödberättigade åtgärderna. Miljöinvesteringsstöd kan exempelvis sökas för röjning av betesmark eller slåtteräng med syfte att öka natur- och kulturvärden på igenväxta marker eller för att anlägga och restaurera våtmarker, dammar och tvåstegsdiken. Syftet med åtgärden är att stärka biologisk mångfald eller förbättra vattenkvalitén. *För mer information besök Jordbruksverkets [hemsida](#).*

Miljöersättningar

Jordbruksverket

Lantbrukare som utför miljötjänster för samhället kan få miljöersättning för detta. Det kan till exempel handla om att sköta betesmarker och slåtterängar, att hålla utrotningshotade husdjursraser eller att anlägga skyddszoner för att minska näringsläckage. Det går även att få bidrag för bland annat restaurering av betesmarker och slåtterängar, för odling av fånggrödor samt för skötsel av våtmarker och dammar. *För mer information besök Jordbruksverkets [hemsida](#).*

Leader

Jordbruksverket

Lokalt ledd utveckling genom Leader innebär att du som har idéer om den lokala utvecklingen kan engagera dig och söka pengar till projektet genom det lokala Leaderkontoret. Det finns 53 Leaderområden som arbetar med den lokala utvecklingen och du måste vara verksam i ett Leaderområde för att kunna söka bidrag. Det går bland annat att söka bidrag för göra investeringar i kultur- och naturlandskapet så att fler människor får tillgång till detta. Stödet riktar sig till organisationer, föreningar, företag och myndigheter som bidrar till att främja utvecklingen i ett Leaderområde. *För mer information besök [jordbruksverkets hemsida](#).*

Stöd för ädellövskogsbruk

Skogsstyrelsen

Stödet inriktar sig till åtgärder i ädellövskog och kan sökas av markägare eller personer med markägares tillstånd och inriktar sig till den som vill värna om ädellövskogen genom att bruka den aktivt. Bidrag kan ges för exempelvis, stängsling, plantering, röjning, markberedning och föryngring av ädellövskog. För

en del åtgärder kan stödet betala upp till 80 % av åtgärdens kostnader. *För mer information kontakta Skogsstyrelsens rådgivare eller besök Skogsstyrelsens [hemsida](#).*

Stöd för skogens miljövärden

Skogsstyrelsen

Syftet med stödet är att utveckla natur- och kulturvärden på skogsmark. Markägare eller personer med markägares tillstånd kan söka stödet. Stödet är en fast ersättning för exempelvis naturvårdsbränning, gallra fram ädellöv eller lövrik skog, röja fram och rensa kulturmiljöer, skapa våtmark i skog, sköta natur- och kulturmiljöer, samt till att röja och rensa stenmurar. *För mer information kontakta Skogsstyrelsens rådgivare eller besök Skogsstyrelsens [hemsida](#).*

Stöd för kompetensutveckling *(inga nya utlysningar)*

Skogsstyrelsen

Det går att söka stöd för insatser inom kunskapsöverföring och information som bidrar till ett hållbart skogsbruk. Prioriterade ämnesområden är: minskad försurning, förebygga effekter av klimatpåverkan, ökad biologisk mångfald i skogen, skogsskötsel med hänsyn till miljö- och sociala värden samt kulturmiljön, motverka markskador inom skogsbruket, en viltstam i balans, samt skogens påverkan på vatten. Stödet riktar sig till företag och organisationer. De olika ämnesområdena har olika utlysningsperioder vilket innebär att stödet inte alltid går att söka. *För mer information besök Skogsstyrelsens [hemsida](#).*

Stöd för samarbete inom miljö *(inga nya utlysningar)*

Skogsstyrelsen

För att få stöd ska projekt vara samarbetsprojekt mellan flera aktörer för att gemensamt nå positiva effekter på miljön samt ha ett landskapsperspektiv och bidra till en ökad konkurrenskraft inom skogen. Projekt ska vara inom någon av kategorierna vattenförvaltning, adaptiv skogsskötsel, planering och projektering av skogsbilvägar samt viltförvaltning. Myndigheter, kommuner, landsting, föreningar och andra organisationer och företag kan söka stödet. *För mer information besök skogsstyrelsens [hemsida](#).*

Nokås – Natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen

Skogsstyrelsen

Stödet betalas ut till åtgärder i skogen som främjar naturvärden, äldre kulturmiljöer, landskapsbilden eller friluftslivet. Stödet kan som mest uppgå till 70 % för vissa åtgärder. Markägare eller personer med markägares tillstånd kan söka stödet. Bidrag kan ges till att hägna in värdefull lövskog, till att plantera lövskog på nedlagd jordbruksmark, sikthuggning, blottläggning av ytor (för att gynna hotade arter t.ex. sandödlor eller kungsfiskare) eller för främjande av brynmiljöer. Det går

även att få bidrag för anläggande av våtmarker (mindre än 2 ha), borttagning av vandringshinder eller återställning av lekplatser. *För mer information kontakta Skogsstyrelsens rådgivare eller besök Skogsstyrelsens [hemsida](#).*

LONA – Lokala naturvårdssatsningen

Naturvårdsverket

Den Lokala naturvårdssatsningen (LONA) ger stöd på upp till 50 % för att genomföra projekt till nytta för bl.a. naturvård och friluftsliv för att stärka biologisk mångfald och för skydd av tätortsnära natur. Stödet kan sökas av kommuner eller lokala aktörer i samarbete med kommuner. Bidragsberättigade åtgärder kan exempelvis vara kunskapsuppbyggnad (t.ex. inventeringar), framtagande av underlag (t.ex. kommunala naturvårdsprogram), framtagande av skötselplaner samt naturvård, förvaltning eller restaurering av naturtyper. För projekt som gynnar pollinatörer och pollinering och för våtmarksprojekt finns det extra bidrag att söka. För våtmarksprojekt går det dessutom att få upp till 90 % i bidrag för våtmarksprojekt som stärker landskapets förmåga att hålla kvar och balansera vattenflöden eller ökar tillskottet till grundvattnet. *För mer information kontakta din länsstyrelse eller besök LONA:s [hemsida](#).*

Bidrag för ideella miljöorganisationer

Naturvårdsverket

Bidrag kan ges till verksamheter som bidrar till att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen eller något av de prioriterade områdena i EU:s sjunde miljöhandlingsprogram. Ideella miljöorganisationer kan söka bidraget om de enligt stadgarna har som ändamål att tillvarata miljöskydds- och naturvårdsintressen. *För mer information besök Naturvårdsverkets [hemsida](#).*

Statligt markåtkomstbidrag till kommuner för skydd av värdefull natur

Naturvårdsverket

Kommuner kan få bidrag för markåtkomst när ett värdefullt naturområde ska skyddas. Bidrag kan lämnas som intrångsersättning, för marknadsvärdesminskning på kommunens egen fastighet eller som ersättning för naturvårdsavtal. *För mer information besök Naturvårdsverkets [hemsida](#).*

Nya Komet

Markägares goda kännedom om den egna marken och dess värden är ett viktigt komplement till myndigheternas arbete med att skydda natur. Nya Komet ger markägare möjlighet att få ersättning för frivilligt avsatt skog. De skyddsformerna som avses är naturreservat, biotopskyddsområde och naturvårdsavtal. Skyddsformerna skiljer sig åt när det gäller storlek, ersättningsnivå och varaktighet. Stödet är riktat till markägare i syfte att underlätta för markägare att själva ta initiativ till formellt skydd av skogsområden med höga naturvärden.

Intresseanmälan lämnas till Skogsstyrelsen eller till länsstyrelsen i det län där fastigheten ligger i. *För mer information besök [Skogsstyrelsens](#) eller [Länsstyrelsens](#) hemsidor.*

LIFE – EU:s finansieringsprogram för miljö- och klimatpolitik

LIFE är ett EU-bidrag som kan finansiera upp till 60 % av den totala projektkostnaden för natur-, miljö eller klimatprojekt. Medel kan sökas av företag, kommun, länsstyrelse eller annan organisation. Stödet söks hos EU-kommissionen, men Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten erbjuder skivastöd vid ansökan. Av administrativa skäl uppmuntrar EU-kommissionen stora projekt med en projektbudget på mellan 15 och 30 miljoner kronor. *För mer information besök [Havs- och vattenmyndighetens](#) och [Naturvårdsverkets](#) hemsidor.*

Bidrag till kulturmiljövård

Riksantikvarieämbetet

Bidrag kan sökas för vård av värdefulla kulturmiljöer och kulturlandskap, för att tillgängliggöra värdefulla kulturmiljöer samt för framtagande av kunskapsunderlag för vårdinsatser eller tillvaratagande av kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen. Bidraget kan sökas av enskilda personer, stiftelser, företag och kommuner. *För mer information besök [Riksantikvarieämbetets](#) [hemsida](#).*

LOVA – Lokala vattenvårdsprojekt

Havs- och vattenmyndigheten

Syftet med stödet är att genomföra kostnadseffektiva åtgärder som minskar transporten av kväve och fosfor till vattendrag, sjöar och hav. LOVA-projekt kan vara bidragsberättigade med upp till 90 %. Bidraget kan sökas av kommuner och ideella sammanslutningar. Stödet kan betalas ut till bl.a. vattendragsrestaurering (t.ex. meandring eller svämplansrestaurering), tvåstegsdiken, samt restaurering eller anläggning av våtmarker. *För mer information kontakta din länsstyrelse eller besök [LOVA:s](#) [hemsida](#).*

Fiskeavgiftsmedel

Länsstyrelsen

I en del vattendomar föreskrivs fiskeavgifter som kompensation för skador på fisket. Dessa fiskeavgifter ska användas till fiskevårdsåtgärder främst i det berörda vattenområdet. I vattendom eller föreläggande anges vad fiskeavgiften får användas till (t.ex. biotopvård, fiskevägar eller utsättning av fisk) och i vilket vattenområde. Ansökan görs till länsstyrelsen och alla kan söka stödet (t.ex. privatpersoner, företag, föreningar och kommuner). Stödet varierar i omfattning beroende på villkoren i dom eller föreläggande. *För mer information kontakta din länsstyrelse.*

Bidrag till friluftsliv

Organisationen Svenskt Friluftsliv fördelar statsbidrag till Friluftslivets organisationer. Bidraget delas ut till ideella organisationer som bedriver verksamheter som främjar ett långsiktigt och hållbart friluftsliv. För mer information besök Svenskt Friluftslivs [hemsida](#).

Fonder och stiftelser

Här sammanställs några av de ekonomiska stöd som går att söka i hela landet. För enskilda regioner och/eller kommuner kan det finnas andra stöd att söka. Ofta har kommunen eller länsstyrelsen sammanställt vilka fonder och stiftelser som finns för din region.

Stiftelsen Alvins fond för fågelskydd

Förvaltas av Naturvårdsverket

Stiftelsen förvaltas av Naturvårdsverket i samråd med Naturskyddsföreningen och Birdlife Sverige. Stiftelsen delar ut pengar till projekt som bidrar till svenskt naturskydd (främst fågelskydd). Några exempel på projektåtgärder är småskaliga insatser för restaurering av naturmässiga och kulturellt viktiga fågelmiljöer, insatser för arter med tydlig hotbild eller mer allmänna arter med starkt nedåtgående trend, samt inventering av arter i miljöer där kunskaperna är begränsade. Exempel på insatser för att gynna naturmiljöer kan vara återställning av hagmarker och strandängar, att gynna blomrika marker och restaurering av lövskog. Bidraget kan sökas av privatpersoner, föreningar och organisationer. *För mer information besök Naturvårdsverkets [hemsida](#).*

Svensk Våtmarksfond

Fonden ger bidrag till restaurering och anläggning av våtmarker i hela landet. Våtmarksfonden prioriterar projekt som gynnar fågellivet, men alla projekt kan ansöka. *För mer information besök Svensk Våtmarksfonds [hemsida](#).*

Naturskyddsföreningens våtmarksfond

Stödet riktar sig till bevarande eller iordningställande av våtmarker. Medlen kan exempelvis användas som delfinansiering av projekt som får pengar av LONA, LOVA eller Landsbygdsprogrammet. Stödet kan sökas av Naturskyddsföreningens kretsar och länsförbund och kan sökas i samarbete med exempelvis kommuner eller andra föreningar. *För mer information besök Naturskyddsföreningens [hemsida](#).*

Naturskyddsföreningens miljöfond

Vattenkraftsbolag som är märkt med Bra Miljöval avsätter pengar till en miljöfond som Naturskyddsföreningen delvis disponerar. Miljöfonden är Naturskyddsföreningens största fond som avsätter pengar till miljöförbättrande projekt i vattendrag i syfte att minska vattenkraftens skadeverkningar på biologisk mångfald (t.ex. genom att undanröja vandringshinder eller bevara hotade och rödlistade arter). Organisationer, myndigheter och företag kan söka stöd ur fonden. *För mer information besök Naturskyddsföreningens [hemsida](#).*

Sportfiskarnas fiskevårdsfond

Fonden ger medel till fiskevårds-, forsknings- eller utvecklingsprojekt som bidrar till utveckling av sportfisket. Medel kan sökas av distrikt inom Sveriges Sportfiske och Fiskevårdsförbund samt av anslutna föreningar. *För mer information besök [Sportfiskarnas hemsida](#).*

ABU Garcias fiskevårdsfond

Administreras av Sportfiskarna

Fonden syftar till att värna och främja möjligheterna till sportfiske i friska och rena vatten genom exempelvis skapandet av fria vandringsvägar och vattendragsrestaurering. Bidrag kan sökas av privatpersoner, föreningar och fiskevårdsområden. *För mer information besök [Sportfiskarnas hemsida](#).*

Göte Borgströms stiftelse för fiske- och vattenvård

Administreras av Sportfiskarna

Ändamålet med stiftelsen är att främja vetenskaplig forskning i Sveriges vatten och fiskebestånd med hänsyn till natur, fiskevård och sportfiske. *För mer information besök [Sportfiskarnas hemsida](#).*

NATURVÅRDSVERKET

Verktyg som främjar åtgärder för grön infrastruktur

NATURVÅRDSVERKET